

Samenvatting UWV Arbeidsmarktprognose 2013-2014

Met een doorkijk naar 2018

Samenvatting

UWV Arbeidsmarktprognose 2013-2014

Een belangrijke taak van UWV is het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Hierbij is transparantie van de arbeidsmarkt een vereiste. Door meer transparantie vinden werkzoekenden en werkgevers elkaar sneller. Transparantie op microniveau wordt geboden door werkzoekenden zoveel mogelijk inzicht te bieden in concrete vacatures en hun actuele kansen op werk. Ook voor werkgevers die personeel zoeken, wordt de arbeidsmarkt transparant gemaakt. Werkgevers kunnen op www.werk.nl inzicht krijgen in het actuele aanbod van werkzoekenden.

Voor arbeidsmarktbeleid is transparantie op een geaggregeerd niveau nodig: landelijk, sectoraal en regionaal. UWV publiceert daarom periodiek actuele gegevens over de arbeidsmarkt. Daarnaast maakt UWV jaarlijks een arbeidsmarktprognose die gebruikt kan worden in het (regionale) arbeidsmarktoverleg van werkgevers, overheid en onderwijs.

Dit rapport gaat in op de verwachtingen die UWV heeft voor de arbeidsmarkt in de komende jaren.

Voorzichtig economisch herstel later dit jaar

De economie ontwikkelt zich begin 2013 niet gunstig. De omvang van de economische activiteiten ligt in het eerste kwartaal van 2013 1,7% onder het niveau van vorig jaar. De consumentenbestedingen staan onder druk. Pessimisme onder consumenten, hogere belastingen (Btw-tarief) en de verslechterde vermogenspositie van consumenten drukken de uitgaven. De Nederlandse economie krimpt dit jaar, maar het Centraal Planbureau verwacht dat in de loop van dit jaar de economie haar pad omhoog weer vindt; vooral door de groei van de export. Concreet gaat deze arbeidsmarkt prognose uit van een economische krimp van 0,5% in 2013 en van een economische groei van 1% in 2014. Deze macro-economische groeiontwikkelingen vormen het uitgangspunt van het overheidsbeleid en van deze arbeidsmarktprognose.

Minder vraag naar arbeid

Minder economische activiteiten leiden in de regel tot minder vraag naar arbeid. Omdat de productiviteit van arbeid in veel sectoren groeit, moeten we in 2013 zelfs rekening houden met een extra krimp van de werkgelegenheid. Op landelijk niveau neemt de werkgelegenheid in 2013 af met 88 duizend banen van werknemers (-1,1%).

De economische groei in 2014 vertaalt zich niet direct in een groeiende werkgelegenheid. Enerzijds omdat gemiddeld gezien de productiviteit van arbeid groeit en anderzijds omdat werkgevers met vertraging hun personeelsbestand aanpassen aan de afzetontwikkeling en op dit moment nog ruim in het personeel zitten. Een groei van de economie kan dan samengaan met minder vraag naar arbeid. Al met al daalt de werkgelegenheid voor werknemers in 2014 met 23 duizend banen (-0,3%).

Aanbod van arbeid groeit weinig

De bevolking met een leeftijd van 15-64 jaar is in potentie beschikbaar voor arbeid en daalt in 2013 en 2014 (potentiële beroepsbevolking). Het deel van potentiële beroepsbevolking dat op de arbeidsmarkt participeert, groeit echter licht. Per saldo groeit de beroepsbevolking bijna 30 duizend per jaar (+0,4% per jaar).

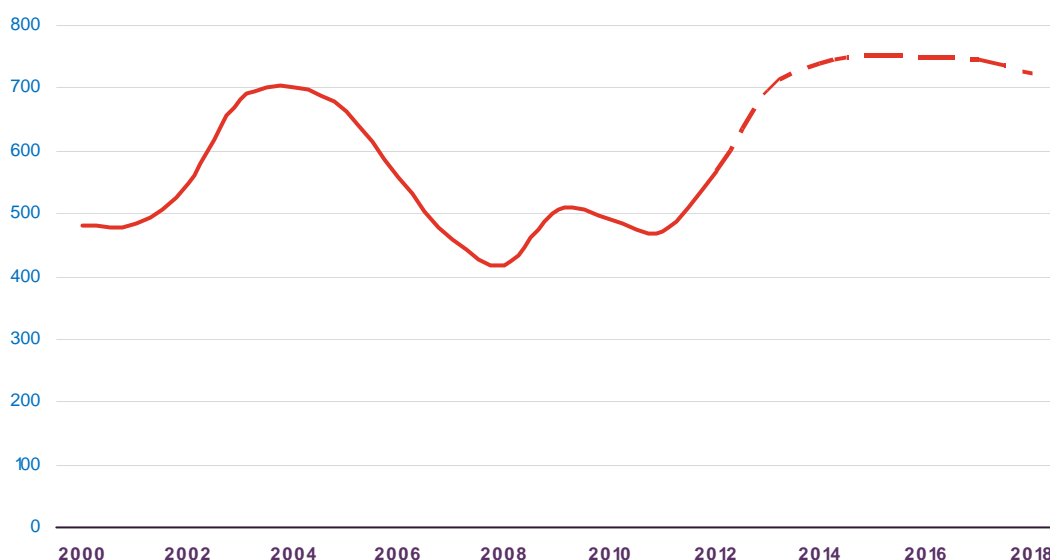
Minder banen voor meer mensen die een baan willen: meer werkzoekenden

We verdelen de arbeidsmarkt in vraag naar arbeid door werkgevers en aanbod van arbeid door de beroepsbevolking. Omdat vraag en aanbod nooit precies op elkaar aansluiten, zijn er marktdiscrepanties: namelijk onbenut arbeidsaanbod (werkzoekenden) en onbezette arbeidsplaatsen (vacatures).

De vraag naar arbeid door werkgevers neemt door de matige economische ontwikkelingen in 2013-2014 af. Het aanbod van arbeid neemt in dezelfde periode toe. We zien dus dat er minder banen zijn voor meer mensen die willen werken.

Het gevolg van de vraag en aanbodontwikkelingen op de arbeidsmarkt is dat het aantal mensen dat werk zoekt, toeneemt. In twee jaar tijd groeit het aantal werkzoekenden met 170 duizend naar 739 duizend eind 2014 (+22% in 2013 en +6% in 2014).

Figuur Aantal bij UWV ingeschreven werkzoekenden x 1.000

Aantal ontstane vacatures groeit volgend jaar maar blijft laag

Door de economische krimp en de lagere vraag neemt het aantal ontstane vacatures af in 2013. In 2014 neemt opnieuw de arbeidsvraag af, maar doordat de economie weer groeit, neemt ook de baan-baan-dynamiek weer toe. Het gevolg is dat het aantal vacatures weer iets kan toenemen. Het aantal ontstane vacatures blijft, ondanks het beperkte herstel op de vacaturemarkt, ook in 2014 op een laag niveau liggen.

In 2014 weer banengroei in de uitzendsector Zorg niet meer de banenmotor

In 2013-2014 hebben we te maken met banenkrimp in Nederland. Gewoonlijk wordt de banenkrimp in de marktsector deels gecompenseerd door banengroei in de collectieve sector. In 2013-2014 zien een bijzondere ontwikkeling: een simultane daling van het aantal banen in de markt- en de collectieve sector. Meer in detail zien we de volgende ontwikkelingen:

- Uitzendbureaus kunnen in 2014 profiteren van het aanstaande economisch herstel. Immers het bedrijfsleven dat te maken heeft met meer afzet, zal in eerste instantie vooral tijdelijk personeel inzetten om hun hogere productie te realiseren.
- De werkgelegenheid in de export georiënteerde marktsectoren (zoals de industrie en de groothandel) ontwikkelt zich relatief gunstig in 2014. Weliswaar neemt in de industrie de werkgelegenheid al jaren af, maar in 2014 is het beeld gunstiger en de werkgelegenheidsafname kleiner onder invloed van het verwachte economisch herstel.
- De werkgelegenheid in binnenlands georiënteerde sectoren (zoals horeca, detailhandel, cultuur en recreatie) blijft min of meer stabiel in 2014. Aan de herstructurering in de financiële dienstverlening is nog geen einde gekomen: de werkgelegenheid krimpt in 2014 gewoon verder. Er lijkt een wel einde te komen aan de sterke daling van de werkgelegenheid in de bouw: de werkgelegenheid krimpt in 2014 bij de bouw zeer gering.
- De werkgelegenheid in zorg en welzijn laat in 2013-2014 wel groei zien, maar veel minder dan voorheen. In de afgelopen vijftien jaar nam de werkgelegenheid met gemiddeld 32 duizend banen per jaar toe. Daarmee steekt de voorziene groei van gemiddeld 6 duizend banen in 2013-2014, zowel absoluut als relatief, erg mager af bij het verleden. De matige ontwikkeling van de werkgelegenheid wordt veroorzaakt door bezuinigingsmaatregelen. Vooral bij de ouderenzorg (veel lagere groei) en thuiszorg, jeugdhulpverlening en kinderopvang (krimpt) zien we in deze indicatieve berekeningen behoorlijke arbeidsmarkteffecten.
- Gezien de bezuinigingen bij de overheid, moet ook in 2014 gerekend worden op een forse werkgelegenheidskrimpt bij het openbaar bestuur.

Werkgelegenheid krimpt in bijna alle regio's

De werkgelegenheid neemt alleen in Flevoland toe in 2013-2014, in de rest van de regio's is er werkgelegenheidskrimpt. Daarbij is de ontwikkeling in 2013 ongunstiger dan in 2014. In Groot Amsterdam, Midden-Holland, Haaglanden en Zuid-Gelderland daalt de werkgelegenheid minder dan het landelijke gemiddelde. Dit zijn alle regio's met een behoorlijke bevolkingsgroei. Bevolkingsgroei stimuleert economische activiteiten en daarmee de werkgelegenheid.

Op middellange termijn geen duidelijk arbeidsmarktherstel

Voor de periode na 2014, gaan we uit van het volgende:

- De economie groeit in laag tempo op middellange termijn met gemiddeld 1¼% per jaar. Het economisch herstel wordt onder meer geremd door bezuinigingen.
- De lage economische groei kan grotendeels worden gerealiseerd, door een verbetering van de groei van de productie per werknemer (arbeidsproductiviteit). Dan is maar weinig groei van de werkgelegenheid nodig. Hier wordt uitgegaan van een gemiddelde groei van het totaal aantal banen met ruim 25 duizend per jaar (0,3% per jaar).
- Op de middellange termijn groeit het aantal ontstane vacatures (uitbreiding en vervanging) volgens deze arbeidsmarktprognose maar weinig. In 2018 worden nog geen 900 duizend ontstane vacatures berekend. Dit is duidelijk lager dan vóór de economische crisis: gemiddeld ontstonden er destijds 1,1 miljoen vacatures per jaar (2006-2008).
- De omvang van de beroepsbevolking groeit langzaam. Dit is het saldo van twee ontwikkelingen: een dalende omvang van de potentiële beroepsbevolking en een stijging van de gemiddelde arbeidsparticipatie. De groei van de arbeidsparticipatie wordt gedragen door meer arbeidsparticipatie van vrouwen en ouderen. Echter deze groepen hebben de afgelopen jaren al een forse inhaalslag gemaakt. Daardoor zijn de mogelijkheden tot groei minder groot geworden. Al met al verwachten we dat de beroepsbevolking toeneemt met nog geen 20 duizend ofwel 0,2% per jaar.
- Een hogere werkgelegenheid leidt tot minder werkzoekenden en een hogere omvang van de beroepsbevolking heeft een opwaartse invloed op het aantal werkzoekenden. Per saldo zien we het aantal werkzoekenden in vier jaar tijd iets dalen. De groei van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt liggen beide in dezelfde orde van grootte (circa 20 duizend). Daardoor kan, bij een iets gunstiger economisch beeld, het aantal werkzoekenden op de middellange termijn sneller afnemen.

Onzekere prognoses als bouwstenen voor planvorming

De arbeidsmarktprognoses zijn gebaseerd op de macro-economische vooruitzichten van het CPB uit het voorjaar en geven de arbeidsmarktverwachtingen van UWV op dit moment weer (mei 2013). Prognoses zijn per definitie omgeven met onzekerheden. Daarnaast nemen onzekerheden toe als de tijdshorizon verder weg ligt. Kortom prognoses wijken altijd af van de uiteindelijke werkelijkheid. Ondanks deze relativiserende opmerkingen blijven arbeidsmarktprognoses relevant. Immers wie plannen maakt, gaat bewust of onbewust uit van een beeld van de toekomst. Prognoses, gebaseerd op een modelmatige aanpak, geven dan zoveel mogelijk een objectieve inschatting weer. Zonder een dergelijke objectieve inschatting moet men terugvallen op subjectieve gevoelsmatige verwachtingen. Door de arbeidsmarkt modelmatig te beschrijven neemt bovendien het inzicht in de werking van de arbeidsmarkt toe.

Tabel Samenvatting indicatie arbeidsmarktontwikkelingen tot 2018

		2013	2014	2018	Gemiddelde 2015-2018
Groeipercentage BBP (%)		-0,5%	1,0%	1,25%	1,25%
Banen totaal	x 1.000	9.139	9.125	9.232	0,3%
Waarvan zelfstandigen	x 1.000	1.385	1.394	1.422	0,5%
Waarvan werknemers	x 1.000	7.754	7.731	7.811	0,3%
Vacatures	x 1.000	641	738	886	4,7%
Beroepsbevolking (15-64 jaar)	x 1.000	7.931	7.949	8.015	0,2%
Aantal werkzoekenden	x 1.000	696	739	724	-0,5%
<i>Groei aantal werkzoekenden</i>	<i>x 1.000</i>	127	43		-4

Colofon

Uitgave

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies

Postadres

Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

Tel. 020 – 687 1367 en 020 – 687 1368

Redactie

Arie Vreeburg
Menno de Vries
Michel van Smoorenburg

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.

UWV © 2013

